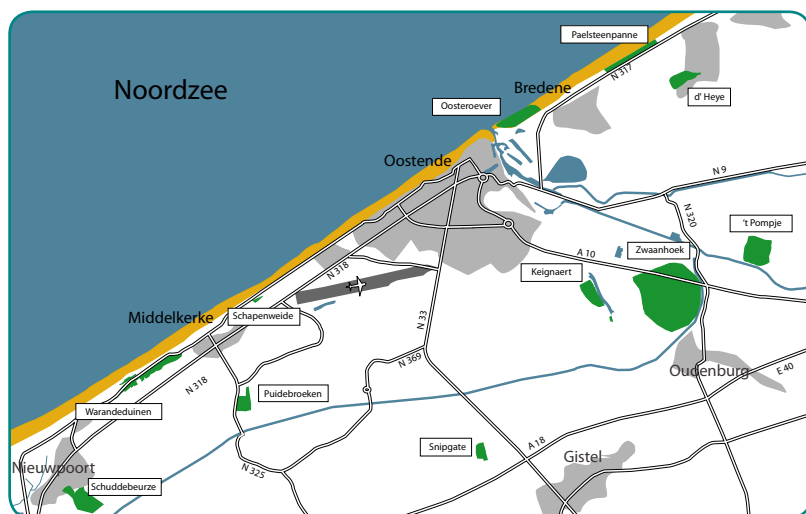

Activiteitenkalender

Zaterdag 3 december 2011 - 10u00
WINTERGASTEN IN DE KEIGNAERT
vogelkijktu thv Keignaertlaan, Zandvoorde

Zaterdag 10 december 2011 - 13u30
BEHEERSWERKEN
Schuddebeurse, kruising Schuddebeurzeweg met Bamburgstraat, Middelkerke

Donderdag 15 december 2011 - 20u00
NME : WINTERAVOND: VOORDRACHT DR JAN SEYS : VLAAMSE BANKEN
Den Anklap, Leffingestraat 85, Oostende

Zaterdag 28 januari 2012
NME : BEZOEK SEA LIFE BLANKENBERGE
parking Visserijschool - info J. Casselman, tel 059 706710

zaterdag 4 februari 2012 - 13u30
PADDENOVERZET GRINTWEG
Grintweg Zandvoorde

zaterdag 11 februari 2012 - 09u00
PADDENOVERZET STEENSTRAAT
Steenstraat nabij Schuddebeurzeweg, Westende

zaterdag 18 februari 2012 - 13u30
PLANTDAG KEIGNAERT
kruising Karperstraat met Grintweg thv Klokhofstee, Zandvoorde

zaterdag 18 februari 2012 - 19u30
LEDENFEEST + ALGEMENE VERGADERING
OC De Blomme, Chrysantenstraat 30 Oostende (nabij kerkhof Stuiverstraat)

zondag 26 februari 2012 - 10u00
NATUURHISTORISCHE WANDELING SCHUDDEBEURZE
Kruising Schuddebeurzeweg en Bamburgstraat, Westende

Pleidooi voor het herfstblad

Blaadjesmanie

Bent u ook blij? Het is herfst en de bomen kleuren driftig. Geel, oranje, rood, regenboog ... Prachtig. En leuk om over en tussen dat geknisper te wandelen. Je been zwaait erover, alles wervelt weg en weer. Of erdoorheen fietsen, je gelooft je ogen niet welk dramatisch effect je doorgang door de dreef heeft, dat krikt de eigenwaarde van een mens op. Hoe sneller, hoe groter die eigenwaarde. Oeps, nu snap ik plots ook het succes van die Duitse limousines.

Maar ik woon niet alleen. Rondom mij wonen nóg mensen. Zelfs mensen die klagen over madeliefjes in het gazon of de vuiligheid van die afgevalen bloesems van Japanse kerselaars. Kent u ze ook? Sinds enige jaren is ook de jacht op herfstbladeren open. Met "omgekeerde stofzuigers" die alles keurig op hoopjes blazen; hoopjes die dan in afvalzakken verdwijnen. Of recent in "bladkorven", een nieuwheid in het Oostendse straatbeeld. Straks gewoon genoeg om als een nieuw woord in Scrabble te mogen leggen. En hogedrukreinigers voor het mos tussen de stenen ... Naar mijn aanvoelen even decadent als die terrasverwarmende gloeiers in openlucht-horeca. Elke vooruitgang in de techniek op energiebesparende koel- en warmsystemen wordt direct misbruikt in nog meer frisdrankkoelkasten of open-

blijvende winkeldeuren. Maar we kijken af, ik wil het over die blaren hebben.

Het maakt mij opstandig, wat scheelt er nu plots aan die herfstbladeren? Telkens ik denk dat de grenzen van het welvoeglijke bereikt zijn, vinden ze weer wat nieuws. Straks vinden ze nog iets om de boombasten op te blinken of een electrisch veld rond je huis om alle insecten weg te houden. Ik hou maar op want straks breng ik iemand op ideeën.

→ Foto: hanoi

Daar is de lente, straks groeit het gras. Eén passage van het grasmachine en die gruwelijke (?) blaren zijn weg ...

Maar steeds meer burgers met bladblazers (mannen meestal, die hebben blijkbaar tijd genoeg voor dergelijk speelgoed), bladkorven in Oostende, verhoogde inzet van mechanische straatvegers in Middelkerke ... Het is duidelijk: het blad moet weg, zo vlug en zo veel mogelijk! Ondertussen: "Schat, wat zou je van een weekendje Ardennen denken, de bossen zijn zo mooi in de

herfst" ...

Op zijn allerminst zijn ze mooi, die blaren, daarover kunnen we het eens zijn.

Maar ze zijn ook nuttig. Gevalen blaren op en tussen ruigtes en takkenhopen isoleren prima zodat amfibieën en egels het er behaaglijk hebben. Een tapijt bladen isoleert tegen de winterkou. Bittere noodzaak voor heel wat bodemleven in het gazon waaronder (letterlijk en figuurlijk) regenwormen. Tussen die bladen overwinteren ook insecten of de larven daarvan. Heel wat van onze nachtvinders verblijven in hun pop-fase tussen het strooisel. Dagvlinders trouwens ook zoals bvb de zeldzame Eikenpage. Slimme wintergasten onder het vogelvolkje weten dat heel goed, zie de roodborstjes en merels maar scharrelen.

Ondertussen vergaan die bladeren steeds verder zodat ze tegen het voorjaar een prima verteerbare kost vormen voor onze regenwormen van daarstraks. Die wurmen zich tijdens lentenachten half uit hun holletjes om van die half verteerde bladen te smullen.

En afhankelijk van samenstelling en structuur composteeren die blaren meer of minder vlug om hergebruikt te worden in de kringloop van het leven. Onontbeerlijk voor de prachtigste zwammen en heel nuttig voor het opstartende bodemleven in de nieuwe lente.

Een greep argumenten pro blad en contra bladblazer. Wie is er hier de maniak?

Johan

→ Foto: hanoi

← Allemaal blaren, van streekeigen bomen nog wel!

Inleiding

Wintergasten zoals Kolgans en Kleine rietgans uit Noord-Rusland en Spitsbergen zoeken reeds vele jaren asiel in de Vlaamse polders. De broedgebieden moeten na de zomer verlaten worden ; immers de winter brengt dikke lagen sneeuw en ijs. Voedsel en water zijn niet meer bereikbaar. Het vertrek uit de broedgebieden gebeurt volgens een vaste trekroute die in de genen van deze bijzondere vogels is ingebouwd. De Kolgans en de Kleine rietgans verblijven in de winter op de grens tussen vorst en dooi, en trekken in het voorjaar terug naar het hoge noorden. Maar er zijn grote verschillen tussen beide soorten!

De Kolgans doortrekt zowat heel noordelijk Europa en komt in België aan zijn normale zuidgrens. In Vlaanderen zwerft deze soort van de ene regio naar de andere. Vooral de Oostkustpolders zijn in trek, maar toenemende aantallen kiezen de IJzervallei, het Krekengebied in Oost-Vlaanderen, en de valleien van Schelde en Maas als vaste pleisterplaatsen. De Kolgans behoort tot de grote Baltische-Noordzee- populatie (wellicht ca 1 miljoen vogels), is zeer mobiel en verkent vlot nieuwe gebieden. Dit blijkt uit waarnemingen van halsbanden. (Kuijken & Verscheure, VO-GELWELT 129: 185 – 190 (2008))

De Kleine rietgans is een heel andere soort Arctische gans, waarvan de beperkte populatie (50 à 60 000) broedend op Spitsbergen naar Vlaanderen afzakt. Voor haar pleisterplaatsen is deze statige gans zeer traditioneel en kieskeurig. Naast Jutland (DK), Friesland (NL) zijn de Oostkustpolders (B) 'the place to be' in de winterperiode. Op doortrek bezoekt ze twee regio's in Noorwegen: Trondheimfjord en Vesteralen.

Hoewel de voorbije winter massale aantallen Brandganzen werden opgemerkt over heel Vlaanderen, is deze soort niet in dit overzicht behandeld; een aparte bijdrage is zeker de moeite waard.

Lange termijn monitoring

Hoe zit het eigenlijk met de evolutie van het voorkomen van deze ganzensoorten in de Middenkust in de loop van de voorbije 20 jaar? We bespreken hier de regio Middenkust als het westelijk deel van de Oostkustpolders

(kustgemeenten Bredene, Oostende, Middelkerke, en zuidelijk aanpalend Gistel en Oudenburg). Gebieden zoals Pomptje en Klemskerke zijn hier niet in begrepen. Voor de grafieken en het opsporen van trends gebruiken we de gegevens van de gebiedsdekende totaaltellingen op regelmatige basis. De vele tellers die hieraan plichtsgetroouw meewerken liggen mee aan de basis van de huidige kennis.

Kleine rietgans

De Kleine rietgans werd tijdens de ganzentellingen in de jaren '80 al gezien in de **Zwaanhoek**, toen nog een mooi coherent weidevogelgebied met reliëfrijk nat grasland, precies wat deze soort zocht. Vanaf de winter 1991/1992 komt Kleine rietgans regelmatig voor in **Snaaskerke**, een groot weidecomplex met rust en voldoende water ter plaatse. Nabijgelegen weiden ten westen van **Zandvoorde** zijn tevens in trek vanaf 1999/2000.

De belangrijkste evolutie is het toenemend belang van gebieden ten oosten van **Bredene** en dit vanaf 1996/1997. Deze regio wordt de meest westelijke uitwijkplaats voor Kleine rietgans in de Oostkustpolders. Bredene wordt vooral bezocht tijdens de periode van grote aantallen in de Oostkustpolders. De traditie voor de Oostkustpolders wordt niet verlaten, maar uitgebreid aan de westelijke zijde. Het is niet ondenkbaar dat de Kleine rietgans zo op een dag de Westkust en de IJzervallei ontdekt, hoewel daarvoor nog geen echte trend bestaat. Wel zijn er de laatste jaren kleine groepjes ganzen die heel tijdelijk ten Westen van Oostende verblijven: op te volgen!

Bij het uitzetten van het belang van de regio Oostende in relatie tot de gehele Oostkustpolders in gansdagen (zie Fig 1.) valt op dat jaar na jaar zowat eenzelfde trend gevolgd wordt. Toch vertoont het procentuele aandeel op het totaal aantal gansdagen een dalende trend. (Fig. 2.).

(Een gansdag is het product van het aantal dagen waarop ganzen werden waargenomen met hun aantal. Vijf dagen waarop telkens 120 ganzen worden waargenomen levert 600 gansdagen. Vandaar de hoge cijfers op de y-assen: tot 400.000 aan de Middenkust, tot 4.000.000 in de hele Oostkustpolders.)

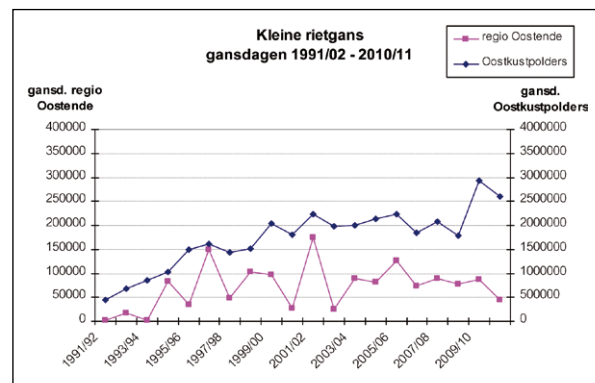

Fig. 1. twintig jaar aanwezigheid van Kleine rietganzen in de regio Oostende, vergeleken met totalen in de hele Oostkustpolders; cijfers geven het aantal gansdagen per winter.

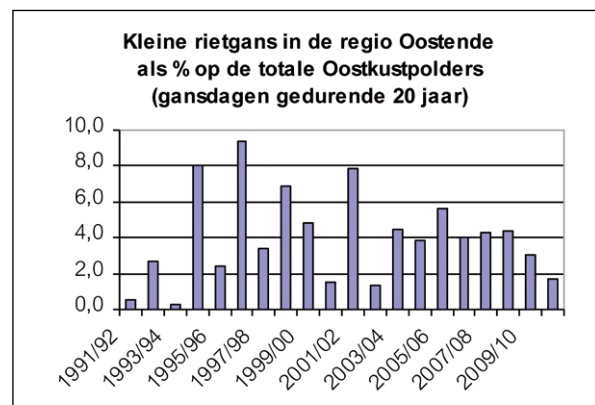

Fig. 2. procentueel aandeel van de regio Oostende in de totalen van overwinterende Kleine rietganzen in de Oostkustpolders (periode 1991/1992-2010/2011)

Uit beide grafieken moeten we afleiden dat de **Kleine rietgans stilaan terrein verliest in de regio Oostende**. Het teloor gaan van de randgebieden in de Zwaanhoek door verkavelingen en industrie is een mogelijke oorzaak.

→ Foto : Roland François

Kleine rietganzen arriveren laat en vertrekken alweer vroeg in de winter. Donkere kop en bovenhals, korte bek met donkere basis en roze snavelpunt. Op de achtergrond het wazige silhouet van Blauwe reiger.

Deelgebieden waar de norm van 1% van de populatie Kleine rietgans overschreden wordt, zijn van internationaal belang (**Wetlandconventie van Ramsar, 1971**). Wanneer in sommige jaren groepen van meer dan 550-600 exemplaren in Zandvoorde, Snaaskerke, Oudenburg, krekengebied en Bredene-Oost verblijven illustreert dit welke bijzondere functie deze polders hebben voor de instandhouding van deze Arctische ganzensoort.

Kolgans

Hoe evolueert het aantal Kolganzen in Middenkust? Bekijk de evolutie van het aantal gansdagen voor de hele Oostkustpolders in relatie tot de regio Oostende, dan is ook hier een gelijklopende trend aanwezig. De laatste twee jaar stijgt het aantal Kolgans beduidend. De ganzeninvasie van 20 december 2010 (na aanhoudend zwaar winterweer in Oost-Europa en Nederland) is goed zichtbaar op de grafiek van Fig. 3.

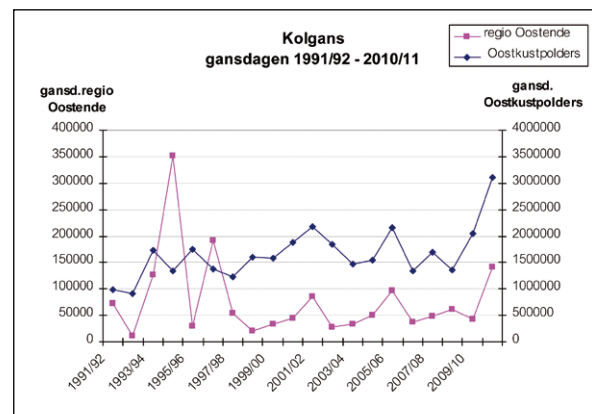

Fig. 3. Kolganzen in de regio Oostende, vergeleken met totalen in de hele Oostkustpolders; cijfers geven het aantal gansdagen per winter.

Een uitzonderlijke piek werd vastgesteld in de winter 1994/1995, toen groepen boven 3000 Kollen werden geteld, vnl. in de Zwaanhoek-Noord (vóór de gedeeltelijke industrialisatie) en in Snaaskerke.

Belangrijke actuele gebieden voor deze soort zijn vooral Snaaskerke, Oudenburg en Zandvoorde. In Bredene, waar veel Kleine rietganzen voorkomen, blijft de Kolgans opvallend laag in aantal.

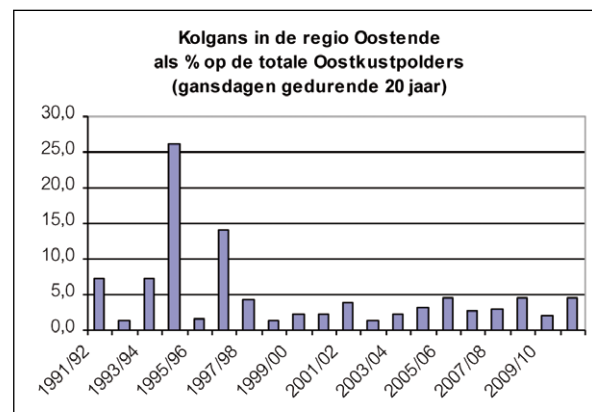

Fig. 4. procentueel aandeel van de regio Oostende in de totalen van overwinterende kolganzen in de Oostkustpolders (periode 1991/92-2010/11)

→ Foto : Roland François

de Kolgans met opvallend witte snavelbasis en de oudere vogels met zwarte banden op de borst

De bijdrage van regio Oostende in de totale Oostkustpolders bedraagt gemiddeld 5,0 %; wanneer we de uitzonderlijke winter 1994/1995 uitsluiten dan is dat nog 3,9 %. Eenzelfde cijfer dus als voor de Kleine rietgans (gemiddeld 4,0 %).

Aangezien de Kolganzen de laatste decennia in toenemende mate de IJzervallei als pleisterplaats opzoeken, zullen vaak overvliegende Kolganzen even in het Oostendse pauzeren. Tijdens de invasie van 20 december 2010 bleken evenwel vele duizenden Kolganzen over zee resoluut door te

vliegen richting Frankrijk (waar ze snel van terugkwamen...).

Christine Verscheure en Eckhart Kuijken
Lindeveld 4, 8730 Beernem
christine.verscheure@scarlet.be

Naschrift

Speciale dank aan de coördinator Dirk Vanhoecke en de vele standvastige ganzentellers, waarbij we niemand noemen om geen namen te vergeten. Maar, de sfeer en het hartelijke weerzien elk jaar opnieuw in putje winter bij een goed glas zorgt voor een verbondenheid zonder weerga.

→ Foto : Roland François

donkere koppen, geen banden op de borst en voor kenners het typerend gegak van "kleine rieten"

Kalender Natuurpunt 2012

Zolang de voorraad strekt, nog steeds kalenders 2012 te koop. Groot formaat, ruim de ruimte om per dag dingen als verjaardagen enz te noteren. En elke maand een intrigerende, een passende tot zelfs een pakkende foto. Kostprijs 9 euro. Bestel op 0474 241226, over de levering kunnen we praten ...

Onder de titel “BOM-brief” brengen wij de lezer berichten uit ons werkingsgebied “Bredene – Oostende – Middelkerke” (de BOM-gemeenten) over beleidszaken, zowel van ons als van onze overheden. Soms kan de inhoud een explosief karakter hebben.

Biodiversiteit(crisis)?

Januari 2010, Opel Antwerpen sluit de deuren. De bedrijfswereld slaakt noodkreten: “als het beleid nu niet ingrijpt is er geen toekomst voor de industrie in Vlaanderen”. Beleidsmakers haasten zich om zich solidair te verklaren met de bedrijven. Ze beloven 500 miljoen EUR. Ze slaan de oorlogstrom om de industrie te behouden.

2010, het Jaar van de Biodiversiteit, Natuurpunt slaat alarm met rapporten. De milieubeweging slaakt noodkreten, als het beleid niet ingrijpt stevenen we af op een ecologische woestijn. Beleidsmakers hullen zich in een stilzwijgen zoals ze dit al jaren doen. Budgettaire ruimte is er niet voor natuur. Zelfs al er duizenden mensen op straat manifesteren, zelfs als natuur en leefkwaliteit in de top drie staat van de bekommernissen van “jan met de pet” (cfr. onderzoek van Het Nieuwsblad), blijft het oorverdovend stil.

Waarom is het uitsterven van een soort (schijnbaar) géén indicator van een (biodiversiteit)crisis? Waarom is het uitdoven van een bedrijf(stak) wel een indicator van een (economische) crisis? De vergelijking zal wellicht als godslastering klinken. Wie durft natuur af te wegen met jobs?

En toch durf ik deze vergelijking te maken. Toch durf ik deze stelling te poneren. Ze staat mijns inziens immers symbool voor de kern van het probleem én de oplossing die als “duurzame ontwikkeling” wordt bestempeld. Namelijk “welke maatschappij willen we?”. Het gegeven dat soorten schijnbaar mogen uitsterven doch bedrijven – industrie niet, is immers tekenend voor onze (westerse) samenleving. Het tegendeel bewijzen zou de oplossing zijn. Of hoe ik een schrijver ben die hoopt dat hij verkeerd is.

Versta me niet verkeerd, uiteraard hebben VOKA en UNIZO een terecht punt als ze het verdwijnen van Opel (opnieuw)als een niet te miskennen teken aan de wand van de schrijnende teloorgang van onze industrie bestempelen. Terecht want de samenleving op de Paaseilanden is ook niet pas ingestort als de laatste boom tegen de vlakte ging. Net zoals de Holocaust niet is begonnen toen de gaskamer in Auschwitz voor het eerst in werking kwam. Terecht, maar daarom is mijn vraag “waarom is het verdwijnen van een fabriek wel een noodkreet doch het verdwijnen van tientallen soorten dit niet?” nog niet opgelost. Is het omdat natuur een soort luxe is? Een luxe die nog even kan wachten of die wij lager achten dan pakweg een Ferrari? Terwijl ik toch aan het vloeken ben in

de kerk, nog enkele nadenkertjes. Waarom is het budget voor ruimtevaart vele malen hoger dan voor milieubeleid? Waarom is de subsidie voor één cultuurtempel (als de Vooruit) vele malen hoger dan het totaal (!) van de subsidies voor natuurontwikkeling? Klopt het dan echt dat alles van waarde weerloos is?

Waarde lezer, u zal me wellicht geen ongelijk geven als ik stel dat dergelijke vraagstelling dé kern van het probleem is. Dat dit hét bewijs is dat de biodiversiteitscrisis en tout court de ecologische crisis (incl. de klimaatcrisis) geen natuurramp is (en dan heb ik het nog niet over de semantische verwarring over dat begrip) maar wel een ethisch en zelfs cultureel (want inherent verbonden aan onze westerse levensstijl) probleem is. Een ethisch probleem dat oplossingen noodzaakt die vooral zullen moeten ontstaan in de politieke én economische arena. Waarop wachten we? Hoeveel soorten moeten nog uitsterven? Welke samenleving willen we? Geen economische woestijn? Maar dan wel een ecologische woestijn?

Zondag 20 november ging de Dag van de Natuur door in Schuddebeurze. In een soort beurtrol van de BOM-gemeenten was het ditmaal de beurt aan Middelkerke. “Was” voor u die dit leest maar op het ogenblik dat dit artikel geschreven werd, moest die dag nog komen. Als een en ander volgens plan verloopt, zullen we een haagje geplant hebben, ruigte gemaaid met afvoeren van het maaisel en knotwilgen knotten + elzen stobben. Dat laatste is wat minder bekend maar in Schuddebeurze hebben we een elzenbosje dat voor geriefhout werd gebruikt. In een cyclus van eens in de 7 jaar werden de bomen tot tegen de grond gerooid. Daarna schoten aan de buitenkant van de stobbe nieuwe scheuten uit. Net zoals een heksenkring van paddenstoelen, groeit deze els dan uit tot een kring elsjes, elke cyclus wat wijder. Deze praktijk was in onbruik geraakt maar wij willen hem nieuw leven inblazen omdat zo ons elzenbos vitaal blijft. Net zoals knotwilgen die geknot worden tweemaal zo oud worden als wilgen die niet geknot worden. Er is nog ander nieuws, reservatennieuws maw. Zo werd voor het tweede jaar op rij Tijgerspin waargenomen, weliswaar op een heel andere plaats. Deze zuidelijke spin rukt elk jaar wat verder noordelijk op, duidelijk een soort die profiteert van het opwarmend klimaat. De mannetjes zijn onopvallend maar het vrouwtje is het des te meer met het opvallende

kleurpatroon van geel, zwart en wit (wordt soms ook wespspin genoemd). Het vrouwtje is een van de grootste Europese spinnensoorten en doodt bijna altijd het mannetje na de paring. De spin is ongevaarlijk voor de mens maar voor sprinkhanen en libellen des te meer. Omwille van haar voorliefde voor sprinkhanen is het web meestal vrij laag te vinden in graslanden. Waar ze voorkomt is ze niet zeldzaam maar wordt nooit in grote aantallen gevonden.

Een andere vondst was veel zeldzamer. Voor het eerst werden verscheidene exemplaren waargenomen van een “dagactieve nachtvlinder”, de Gele kustspanner. Deze soort is uitsluitend bekend uit de kuststreek en komt voor op zandgronden en schrale begroeiing. Bijgaande foto is niet van Roland-François-gehalte maar laat het beest toch vrij duidelijk zien. Let ook op de geveerde sprietten, een mannetje dus.

Tenslotte nog wat nieuws over de kolonie Pluimvoetbijen: die doet het vrij goed. Afgelopen sombere zomer telde de kolonie zo’n 60 holletjes. Elk holletje is de opening van een tunnel die tot een halve meter diep kan gaan en waar het vrouwtje eitjes deponeert, elk voorzien van een klompje stuifmeel. Dat stuifmeel wordt uitsluitend verzameld op gele composietbloemen. Vermits er heel wat Jacobskruiskruid groeit in de buurt, is de tafel ruim gedekt voor deze ijverige gasten.

Johan

→ Foto : Marc Desmadril

↑ Pyjamaspin klonk wellicht te soft voor wat uiteindelijk Tijgerspin of Wespspin is geworden

→ Foto : hanoi

↑ Gele kustspanner, hier weliswaar in een Petri-schaaltje maar twee minuten later wiegelde hij al weer in de wijde wereld

NatuurInrichtingsProject bijna geland, Natuur neemt flinke doorstart ...

Zo langzaamaan nadert het NatuurInrichtingsProject “Oostendse Kreeken” (hierna NIP afgekort) zijn eindpunt. Een instrument dat voor de natuur hetzelfde doet als ruilverkavelingen deden voor de landbouw. Al is zo’n NIP toch nog altijd een klein broertje van wat een ruilverkaveling veroorzaakt. Maar we treuren niet, op het einde van het project zijn we bijna aan de oogst toe.

Zo is de balans van aankopen positief beïnvloed door het NIP. Enerzijds vonden meer dan anders, eigenaars het moment gekomen om hun gronden te verkopen en anderzijds gingen ook enkele verkopen door waar onze vereniging geen weet van had of niet kon betalen maar die door het “voorkooprecht” dat het NIP had, gekocht werden door de tandem VLM / ANB

(Vlaamse LandMaatschappij / Agentschap Natuur en Bos). In de meeste van die gevallen komt de eigendom dan toe aan ANB maar het beheer wordt aan ons toevertrouwd. Tenslotte verwierf ook de stad Oostende gronden en daarop werd een erfpacht gevestigd ten voordele van Natuurpunt. Bij vele van die gronden, tenminste die die al van bij aanvang eigendom waren van de drie hogervernoemde partijen, werden slenken gegraven, oevers afgeschuind, poelen aangelegd. Met de vrijgekomen grond werd een geluids-berm langs de autostrade aangelegd. Toch bemoeilijkte de politiek de correcte aanleg van deze berm en werden bomen en struiken op die berm geplant en bij het naderen van Zandvoorde werd de berm zelfs drastisch verlaagd. Struikgoed op de hellingen

verstrooit het verkeerslawaai en weerkaatst de geluidsgolven tot achter de berm.

Een ander objectief dat evenmin werd gehaald waren inrichtingswerken aan de privéputten van Verhelst. Rode draad doorheen vele ingrepen vormt water. Het kan ook moeilijk anders als ons landschap bijzonder ingrijpend beïnvloed werd door kreeken en overstromingen. Een van de spectaculairste gebeurtenissen was en is de baggering van de Keignaert. Heel zichtbaar voor iedereen en met gevolgen tot buiten de Keignaert: de slibopvang. Dit slibbekken raakte afgelopen zomer weer flink vol water. Achteraf, als het slib opdroogde realiseert het Geuzenbos hier een mooie uitbreiding. Samen met die baggering in twee fases, worden momenteel ook werken afgerond waardoor de hengelaars pontons en steigers maar vooral, afgebakende hengelplaatsen krijgen aangewezen.

Het belangrijkste element voor de Zwaanhoek, vormt de peilverhoging. Veel polderbesturen hanteren een omgekeerd waterregime: in de zomer wordt het waterpeil van beken en grachtjes, desnoods kunstmatig, op “vee-drink-peil” gehouden. In de winter evenwel wordt massaal water weggepompt

en zakt dat peil tot een tegennatuurlijk niveau. Op de hoofdafvoer van de Zwaanhoek werd een stuw geplaatst zodat het waterpeil in de winter minstens even hoog zal blijven als het zomerpeil. Dat is een hele verbetering voor weidevogels en planten die van natte voeten houden. Om dit “verkocht” te krijgen werd een ringgracht aangelegd rond de Oudenburgse Kwekerijstraat-wijk. Ondanks het feit dat die wijk in de laagste hoek van de Zwaanhoek werd aangelegd, zorgt de ringgracht nu voor meer zekerheid dan voorheen. Door problemen met een illegaal vuilstort duurde alles echter veel langer dan voorzien. Daardoor kan het waterpeil slechts vanaf deze herfst hersteld worden. Voortaan mag het winterpeil niet meer zakken onder 2,45 m terwijl het

alle voorbij winters daalde tot 2,30 m. Het toezicht op die belangrijke stuw, niet langer door Maurice Billiet maar door ambtenaar P. Theunis, begint wel in slechte condities: het wil niet meer regenen ! Door de grote droogtes van dit voorjaar en najaar is het water momenteel dramatisch diep gezakt. Dat kan funest zijn voor gevoelige planten als Lidsteng maar het leidt ook tot grote verzuivering (voedingsstoffen zijn beter toegankelijk in droge dan in ondergelopen aarde).

De VLM zal die peilen ook nog vele jaren volgen.

Een andere recente verwezenlijking was de aanleg van een vispassage op het Poldergeleed. Daar waar het Poldergeleed het hemelwater van de Keignaert havenwaarts afvoert onder de Kapittelstraat, werd kort en hevig ge-

werkt. Voortaan moeten vissen, amfibieën en ander zwemmend grut in staat zijn de stuwballen te omzeilen. Vooral paling en stekelbaars die migreren tussen zoetwater en zeewater moeten daarvan kunnen profiteren. Voor de paling is dat niets te vroeg want als we de palingstand in de jaren zeventig op 100 % zetten, zit dat nu op nog slechts 5 %. Er wordt gerekend met een termijn van minstens 20 jaar eer positieve ingrepen als dergelijke vispassages (en de verbetering van de waterkwaliteit) zichtbaar effect gaan leveren op onze geliefde aal. En tenslotte was er afgelopen september een symbolisch eindfeest waarbij de Stad Oostende en VLM een feestje opzetten rond de ingebruikname van het fietspad met de onuitsprekelijke naam tussen de Moerbeistraat en de Karperstraat. Een mooie stapsteen in het verhaal van de Groene Gordel rond Oostende. Maar daarmee zijn we in een ander verhaal beland, daarover later meer.

Johan

Op 20 september 2011 werd 10 jaar Coördinatiepunt Geïntegreerd Kustzonebeheer gevierd. Het Coördinatiepunt is bij het brede publiek gekend van o.m. de kustatlas, de lenteprik, de peukenman en andere communicatieve acties. Dat geïntegreerd kustzonebeheer meer is dan communicatie (en overleg) lijkt voor Natuurpunt een evidentie ... doch is er in 10 jaar Coördinatiepunt een wezenlijke stap vooruit gezet? De kustwerkgroep is in haar analyse zeer somber. Nochtans, het ontbreekt niet aan enthousiasme bij de medewerkers van het Coördinatiepunt. Echter daar stopt de goed nieuws-show. Immers, bij cruciale dossiers zoals de Baai van Heist, de (over)recreatie in de duinen, de bijvangst van beschermde bruinvissen,... waar duidelijk een spanningsveld zit tussen ecologische, economische en sociale aspecten daar blijkt het Coördinatiepunt gedegra-

→ Foto : hanoi

deerd tot praatcafé of wordt het zelfs geweerd uit de wandelgangen. De slotsom? **Van de Europese Aanbeveling Geïntegreerd Kustzonebeheer (waar het Coördinatiepunt eertijds een hoopvolle eerste vertaalslag was voor ons land) is kortom weinig in de praktijk gebracht. Natuur aan de kust zit nog steeds in de hoek van de klappen. Baanbrekende projecten die een brug slaan tussen mens, economie en ecologie blijven schaars.** Voor de kustwerkgroep een gemiste kans ... meteen ook de reden waarom we n.a.v. de viering oproepen om het roer drastisch om te gooien. Uitdagingen als klimaatverandering, overbevissing (waar de ecologische catastrofe ook een economische en sociale catastrofe inluiddt), ... vergen een geïntegreerde en zelfs integrale benadering. We hopen dan ook dat het Coördinatiepunt in haar tweede decade als het ware in haar tweede zit wel slaagt in het initi-

↑ over (over)recreatie in de duinen kunnen we kort zijn: trop is te veel

eren van een waar geïntegreerd kustzonebeheer.

SWOT-analyse Coördinatiepunt ? Tussen theorie en praktijk

Het logo van het Coördinatiepunt geeft prachtig de opdracht weer van het Coördinatiepunt. Een oefening op een evenwichtsbalk. Iedereen die de proef op de som neemt op een evenwichtsbalk weet dat het goed is om de blik op één punt in de einder te leggen. In casu van het Coördinatiepunt is dit een duurzame ontwikkeling van de kust waar menselijke activiteiten het fragiele ecologisch of sociale evenwicht niet langer verstoren. Dergelijke evenwichtsoefening is vandaag verre van realiteit. Vandaag wordt het Coördinatiepunt in onbalans gebracht door o.m. een almaar sterker wordende verkokering van het bestuurlijke landschap aan de kust.

Nochtans heeft het Coördinatiepunt alle troeven in handen

- een Europese aanbeveling die pleit voor een geïntegreerd kustzonebeheer

Echter het blijft een aanbeveling, geen richtlijn (noch letterlijk noch figuurlijk). Het blijft kortom zeer vrijblijvend en zelfs koersloos. Vandaag wordt “geïntegreerd” misbruikt door tal van actoren, zo wordt het kustverdedigingsplan als “geïntegreerd” bestempeld terwijl het juist de ecologische en morfologische kustprocessen negeert en bestrijdt met ophogingen van zeedijken tot zelfs een monofunctionele stormvloedkering in de IJzer (waardoor het natuurgebied de IJzermonding haar sedimentbalans volledig zal ontwrichten).

- een financiering vanuit het provinciale, Vlaamse en federale niveau
Echter wie tussen de regels leest stelt vast dat zowel het Vlaamse als federale niveau niet vanuit de Vlaamse of federale regering participeren. Wel vanuit sectorale budgetten (zoals van Afdeling Kust (Vlaanderen) of DG Leefmilieu (federaal) wat an sich uiteraard lovenswaardig is doch de andere diensten niet in bad trekt). Deze verkokerde financiering zet een zware stempel op de werking van het Coördinatiepunt.
- een overlegplatform tussen het provinciale, Vlaamse en federale niveau
Hoe meer zielen, hoe meer inzicht. Echter het gemeentelijke niveau ontbreekt net zoals het maatschap-

pelijk middenveld. Dit leidt tot zeer genante situaties. Zo hebben de kustburgemeesters een eigen overleg waarmee het Coördinatiepunt voor talrijke dossiers buitenspel wordt geplaatst. Ook lijken de echte decision makers niet aanwezig in de cruciale overlegplatforms. Ook de afwezigheid van NGO's is treffend voor het huidige (gebrek aan) beleid. Slechts voor een Kustforum wordt een NGO als Natuurpunt “gedoogd”. In het evaluatierapport van het Coördinatiepunt wordt de oprichting van een overlegplatform voorspeld ... een belofte die reeds dateert uit 2007. Ook in de opgestarte expertgroep marine spatial planning is Natuurpunt afwezig.

Het Coördinatiepunt is dan ook (we concluderen het met spijt in het hart) geen stap vooruit. Waar vroeger een interkabinettenwerkgroep aan het roer stond is dit thans herleid tot een amalgaam van ambtenaren elk met een sectorale paardenbril. Een echte doorbraak in het ICZM-denken is vandaag dan ook nog niet aan de orde.

Nochtans is een duurzaam beheer broodnodig. Denken we illustratief aan het duurzaam beheer van de Noordzee en in het bijzonder de queeste naar een “good environmental status” (zie Europese Richtlijn Mariene Strategie). Ook hier blijft het Coördinatiepunt onzichtbaar. Nochtans ligt zowel op zee als in het intertidale gedeelte een enorme evenwichtsoefening te wachten. Meest frappant is het feit dat de (federale) beheerplannen van MPAs reeds jaren lege dozen zijn, waarbij ze onder het excuus van onze complexe staatsstructuur (Vlaamse) “visserij” vergeten.

Van theorie naar praktijk ? Een open vizier met blik op de toekomst

Samenvattend blijkt kortom dat wie verder kijkt dan zijn neus, zeer ontgoocheld wordt over (het misbruik van) het Coördinatiepunt. In abstractie detecteren we (minimaal) vier systeemfouten:

- een ad hoc, geïntegreerd beleid i.p.v. een integrale aanpak: het Coördinatiepunt heeft noch het mandaat noch de autoriteit om transversale thema's als ruimtelijke ordening / beheer / ... te tackelen. Vandaag lijkt het Coördinatiepunt als excuus

gebruikt te worden om toch maar iets duurzaam te doen.
[een integraal denken en werken = vanuit één gemeenschappelijk en afgetoetst doelstellingenpakket een geïntegreerd denken en werken = “slechts” vanuit een afstemming van sectoren zoals o.m. natuur, landbouw, woningbouw, economie]

- een ad hoc, korte termijn beleid i.p.v. een beleid op lange termijn: het Coördinatiepunt is afhankelijk van project-subsidies en de goodwill van “sectorale sponsors” die de agenda van het Coördinatiepunt en alzo ICZM bepalen. In combinatie met het gebrek aan mandaat kunnen / mogen structurele debatten niet gevoerd worden. Aansluitend blijkt ook dat het Coördinatiepunt achter de feiten aanloopt, i.p.v. visionair te werken en de koers uit te zetten lijkt het Coördinatiepunt meer en meer op haar eigenste Peukman (afval opruimend).
- een beleid gestoeld op vrijwilligheid i.p.v. op verplichte doelen : als gevolg van bovenstaande twee systeemfouten heerst vandaag rond het thema duurzaam kustzonebeheer een gebrek aan echt engagement i.e. op meetbare doelstellingen.
- een informele overlegclub i.p.v. een formeel platform : aansluitend bij vorig topic lijken de organisatie en de acties uit te blinken in vaagheid.

Terwijl het Coördinatiepunt een overlegplatform met een sterk mandaat dient te zijn wordt het in de praktijk door gebrek aan mandaat gedegradeerd tot een vrijblijvende praatclub. Het Coördinatiepunt wordt hierdoor “gedwongen” om vrijblijvende acties naar het brede publiek (peukenman, meeuwen niet voederen, ...) te voeren of om vrijblijvende indicatoren (i.c. “meten is weten en negeren”) te produceren.. Samengevat : too few, too little, too late & not seriously.

De kustwerkgroep van Natuurpunt

ZWARTBOEK ICZM

Kanttekeningen bij het evaluatierapport Duurzaam kustbeheer 2005 - 2010

- het geïntegreerd kustveiligheidsplan
In theorie een prachtige opportuniteit om op lange termijn te denken vanuit het principe “werken met de zee” (en zo inzetten op ecologische en morfologische processen) werd in de praktijk beperkt tot een plakker op de wonde. Natuur werd verbannen tot de – van rechtswege verplichte en dus “onvermijdelijke” – passende beoordeling om anti-ecologische maatregelen als ophogingen van duinpannes “te compenseren”. De rol van het Coördinatiepunt in deze is verwaarloosbaar. Bizar, zelfs shockerend is de vaststelling dat Afdeling Kust indirect toegeeft dat haar beleid de laatste jaren inadequaat en allesbehalve geïntegreerd was. Zo komt ze in haar plan tot de vaststelling dat de nog maar juist gerenoveerde kaaie langs het IJzer-estuarium in Nieuwpoort niet bestand zijn tegen stormen. *Mogen we dit interpreteren als een buis van haar eigen beleid?*
- het strategisch beleidsplan toerisme voor de kust
Alhoewel het beleidsplan een duurzaam toerisme beoogt, zijn talrijke uitspraken en acties als flagrant onduurzaam te bestempelen. Zo houdt het beleidsplan een pleidooi om watersport toe te laten op de Blankenbergse Vaart, dwars door hét kerngebied van de Uitkerkse Polder (aangemeld onder de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn). De rol van het Coördinatiepunt in deze is onbestaande.
- de PRUPs Strand en Zee
In het rapport bestempeld als “best practice ICZM” kan dit beter beschouwd worden als een ruimtelijke ramp. Een omgekeerde tsoenami is immers het resultaat, een vrijbrief voor een ongebreidelde groei van constructies en activiteiten op het strand. Ecologisch strandbeheer lijkt beperkt tot een quote in de marge.

→ “Geïntegreerd kustzonebeheer”, een slogan waarmee “werken met de zee” totnogtoe veelal herleid wordt tot harde ingrepen

→ Foto : hanoi

Leden werven leden

90.000 gezinnen zijn lid van Natuurpunt. Dat is ontzettend belangrijk, want hoe meer leden we hebben, hoe meer natuur we kunnen beschermen. En dat is vandaag broodnodig! Heb jij ook zo'n buurman, nichtje, collega of kennis

die niet als jij geeft om de natuur, die óók achter natuurbescherming staat en die nog geen lid is van Natuurpunt? Overtuig hen NU! Op die manier help je Natuurpunt groeien. Zelf maak je kans op een prachtige prijs. Wie weet win jij wel een onvergetelijke reis naar Spitsbergen!

Je hebt iemand overtuigd om lid te worden en Natuurpunt mee te helpen groeien. Geweldig, want nu maak je zelf ook kans op een mooie prijs.

Win win win!

Iedereen die tussen 15 september 2011 en 15 januari 2012 een nieuw

lid aanbrengt voor Natuurpunt ontvangt een uniek wedstrijdnummer. Daarmee maak je kans op één van de prachtige prijzen. Kan je meer dan één persoon overtuigen om lid te worden? Des te beter, want voor ieder nieuw lid dat jij aanbrengt, krijg je een extra wedstrijdnummer en dus meer kans op een prijs!

http://www.natuurpunt.be/nl/doe-mee/leden-werven-leden_2500.aspx

Of is internet niet aan u besteed ? Neem dan contact met Johan (0474 241226), we geven het door !

Foto's van Roland

(Roland François combineert een diepgaande soortenkennis - vooral vogels - aan een licht ironische pen en een heel groot talent om hét goeie moment vast te leggen. Met een beetje hulp van een kanon van een telelens ook wel.)

De "indian summer" verschaftte ons veel mooie waarnemingen.

De trek met Z-wind bracht ons tientallen waarnemingen van de fiere Tappuit en het vriendelijk Paapje in het havengebied.

De "kers op de taart" werd echter een

Draaihals op het fietspad, deze geheimzinnige spechtensoort was druk mieren aan het zoeken, poseerde even en vloog dan op.

Nadien kregen we enkele fikse stormen met ZW-trek van nooit geziene aantallen Rotganzen (>12000).

KITE OPTICS

www.KITEOPTICS.com

Belgische perfectie,
in service en techniek!

De meest gespecialiseerde verrekijker-winkels in het land.

Sights Of Nature	Natuurpunt winkel
Pieter De Conincklaan 108 8200 Brugge 050 31 50 01 son@deputter.com www.deputter.com	Stationstraat 40 2800 Mechelen 015 43 16 88 winkel@natuurpunt.be www.natuurpunt.be/winkel

Met elke aankoop bij deze winkels, steunt u rechtstreeks de natuur!

Colofon Natuur.Middenkust

Regio middenkust = Bredene + Oostende + Middelkerke

(of kortweg de BOM gemeenten)
Site: www.natuurpunt.be/middenkust
E-mail: natuurpunt.middenkust@skynet.be

Lid zijn van Natuurpunt betekent:

Samen met 88.000 gezinnen mede-beheerder of mede-eigenaar zijn van meer dan 16.700 ha reservaten, verspreid over 450 natuurgebieden. U krijgt dan 4 x per jaar het nationale tijdschrift NatuurBlad. voor de iets meer gespecialiseerde tijdschriften Natuur.Focus en Natuur.Oriolus kan je een aanvullend abonnement nemen (telkens € 8,50 / jaar)

Woon je bovendien in één van de BOM-gemeenten dan, ontvang je 4 x per jaar dit tijdschrift, neem je gratis deel aan onze activiteiten in de streek (zie ook www.natuurpunt.be/middenkust), kan je actief meewerken aan het beheer van de 10 natuurrezervaten in de streek en steun je het behoud en de ontwikkeling van de natuur aan de middenkust.

Lid worden van Natuurpunt kan door € 24 te storten op rekening 230-0044233-21 van Natuurpunt vzw. Alle informatie van deze natuurrezervaten vindt u op onze site.

Steun de (verdere) aankoop van natuurrezervaten in eigen streek door storting (fiscaal attest vanaf € 40) op rekening 293-0212075-88 van Natuurpunt, Coxiestraat 11 te 2800 Mechelen met vermelding van het projectnummer:

- 3593 Middenkust algemeen
- 5532 Schuddebeurze (Westende)
- 5541 Puidebroeken (Slijpe)
- 5515 Warandeduinen en Schapenweide (Middelkerke)
- 3535 Oostendse Kreeken (Keignaert en Zwaanhoek) (Zandvoorde)
- 5525 Paelsteenpanne (Bredene)
- 5543 d' Heye (Bredene)
- 5551 't Pompje (Oudenburg)
- 5562 Snippgate (Leffinge - Snaaskerke)

Contactgegevens:

- Serge Allein (algemeen + financieel)
Verdunlaan 5, 8450 Bredene 059/332802 serge.allein@skynet.be
- Johan Broidioi (reservaten + MIER)
Vinkenstraat 22, 8432 Leffinge 059/305796 johanbroidioi@yahoo.com
- Jacques Casselman (educatie) 059/706710 urojcas@telenet.be
- Paul Lingier (beleid) p.lingier@skynet.be
- Dirk Vanhoecke (algemeen + natuurstudie) dirk.vanhoecke@telenet.be